

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 23. nov. 1973
Nr. 92 (3880)

15. aastakäik

Eestlased esimesed turistid Iisraelis pärast lahinguid

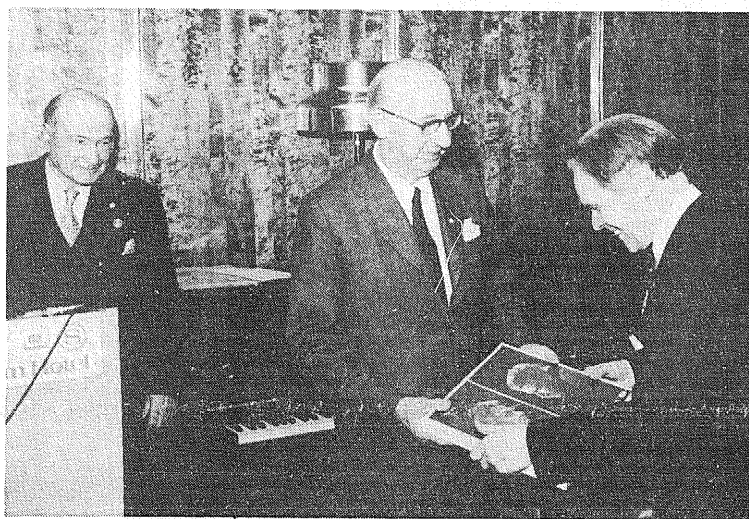
Eesti Päevalehte külastas 23. novembril pastor H. Rüdmiik Torontost. Ta saabus Stockholmist Saksamaalt, Schönaust, kus tal oli kokkusaamisi eestlastega ja ka seal alunevate ja töötavate türgi eestlastega. Saksamaale saabus ta Kreekast. Enne Kreekas viibimist oli pastor Rüdmiik Iisraelis, kuhu ta saabus eestlastest turismigrupiga Torontost, Olles selle juhiks. Tema turismigrupp koosnes enamikult noortest, kuid kaasaas oli ka üks aastates eesti daam, 83-aastane Alvine Pärn New Yorkist. Pastor H. Rüdmiik jutustas sellest huvitavast reisist Iisraeli ja Kreekasse, kuhu satuti just keset Ateena-rahutusi, kokkuvõttes järgmist:

Novembrikuu algul lahkusime 27-liikmelise eestlaste turismigrupiga Torontost, et külastada Iisraeli ja Kreekat. Otselend El Al lennukil viis meid Tel Aviti lennuväljale. Kuna see eestlastest turismigrupp oli esimene, kes saabus pärast lahinguid Ameerikast, siis saime ka seetõttu erilise tähelepanu ka külalis-

lastasime selle aja jooksul Jerusalemis vanalinna ja paljudes ümbruskonnas asuvald vaatamisväärsusi. Turismibuss viis eestlaste grupi Petlema ja Hebron, kus on uusisade Aabrahami, Iisaki ja Jakobi haudad. Eriline alamus oli külastada 'King'-hotellis viis päeva. Kü-

lastasime selle aja jooksul Jerusalemis vanalinna ja paljudes ümbruskonnas asuvald vaatamisväärsusi. Turismibuss viis eestlaste grupi Petlema ja Hebron, kus on uusisade Aabrahami, Iisaki ja Jakobi haudad. Eriline alamus oli külastada 'King'-hotellis viis päeva. Kü-

Järg lk. 2

Külalised Soomest Viisimaa juubelil. Helsingin Kansallis Kuoro esindajad Eino Pekonen (keskel) ja Urho Metsänheimo (vasakul) andsid juubilarile üle ühes tervitustega kõik Sibeliusse seitse sümfoniit heliplaatidel. (Foto Tippa)

Viisimaa juubelipeol: Laul teeb rõõmsaks, lahkeks ja lõbusaks

Aarne Viisimaa 75-nda sünnipäeva märkimiseks plaanitud kirikukontsert pühapäeval, 18. novembril Stockholmist Jakob kirikus jäi teatavasti juubilaril haiguse tõttu ära, kuna ta ei saanud kontserdi nõudlikku kava vajaliku põhjalikkusega ette valmistada. Samal päeval pärast kirikukontserti ettenähtud sünnipäevakohv Sheratoni hotellis tuli aga läbi viia, kuna selle äraütlemine oluks seotud kahjustas maksimisega hotellile. Kui midagi ootamatut vahele tule haiguste rindel, toimub kirikukontsert varem ettenähtud rikkaliku kavaga nädal enne jõule – pühapäeval, 16. detsembril Jakob kirikus.

Aarne Viisimaa võib oma sünnipäeva-kohviga rahule jääda. Samuti korraldaja – Eesti Kultuuri Koondis. Osavõtjaid oli kogunenud ligemale sada. Kogu tseremoonia viidi läbi sujuvalt ja hea hooga nagu hästi lavastatud teatritendus, kus keskpunktiks oli juubilar. Taile osutati tähelepanu ka austusavaldusi, mille osaliseks paguluses vähesed kultuuritegelased on saanud. Ka külalised võisid rahule jääda – kohvi kõrvale pakkusid korraldajad meeldivat meelelahutust vokaal- ja instrumentaalsolistide esinemisega ja muude ettekannetega.

Suuliselt tervitajate vooru avas Eesti Kultuuri Koondise esimees Leonid Laid. Järgnesid külalised Soomest, Helsingin Kansallis Kuoro (Aarne Viisimaa on seal Eesti poolt Miina Härma ja Juhan Aaviku kõrval kolmandaks auhikmeks) esindajad Eino Pekonen ja Urho Metsänheimo, kes tervitustele lisasid maalse kingina heliplaate kõik Sibeliusse seitse sümfoniit. Assessor Jakob Aunver tervitas Uppsala koguduse poolt, Stockholmist Eesti Teatri ja kolleegide õnnitlusi vahendasid Milvi Laid ja Eho Rähn. Tõnis Kint tervitas Rahvusnookogu ja Endel Krepp Rah-

vusfondi poolt, teatades, et juubilarile on antud ERF kuldne teenetemärk panuste eest hõlmusideme viljelemisel. Järgnesid tervitused Stockholmist Eesti Meeskoorilt ja Korp! Ugala vendadelt. Sõnalised tervitused lõpetas Helmi Mäelo humoorne sõnavõtt, meenutusega aegadest, mil nad juubilariga tallasid Tartus kooliteed ja teatrit tegid. Juubilar sai ohtralt lilli. Teenitult muudugi, kuid see märkis ühtlasi, et Kultuuri Koondise Lillifondi idee ja praktiline teostus ei ole veel laiemalt läbi löönud. Kahjuks!

Järg lk. 7

Laureaatide boikoti-nõue õlimaadele

NEW YORK – Neli ameerika Nobeli-laureaati ökonomia alal, Paul Samuelson, Kenneth Arrow, Simon Kuznets ja Wassily Leontief, kutsuvad üles neid maid, kes on otseselt seotud araabia õli-boikotiga, et nad ise suunaksid samasuguse boikoti õli-produutseerivate maade vastu. Kiigid, kuhu ei saadeta õli Kesk-Ida sõja tõttu, peaksid keelduma varustamast boikoteerijaid maid elatistartvete ja tööstustoodetega. Nimetatud Nobeli-laureaadid avaldasid oma üleskutsu Cambridge'is, Mass.

Laureaadid tähendavad, et USA-l pole mingit tarvet oma senist poliitikat Iisraeli suhtes muuta, ja seletavad ka, et oleks hoopis produktivsem ökonomiseerida maadele, kui nad kaalutleksid vastuaktiooni

selle asemel, et üksteist orjalt kuit üle trumbata.

Varem on üles kerkinud mõte, et USA peaks katkestama nistu-transpordi Lähis-Ida. Aga põlütöominister on tõrjunud ta-

Järg lk. 7

Kolleegide õnnitlust vahendas Milvi Laid.

EPL

Kolmapäeval, 28. nov. 1973

Kuri naaber

Soome parlament kiitis 16. novembril heaks vakaubanduslepingu Euroopa Ühisturuga ja erilepingu Euroopa Sõde- ja Teraunioniga. Heakskiitmise poolt hääletas rahvasaadikute suur enamus: 141 kodanlast ja sotsiaaldemokraati. Hääled panid maha 8 sotsiaaldemokraati, kuna vastu hääletasid 36 kommunistlikku nn. rahvademokraati.

Sellega jõudis lõpule aastaid kestnud ja sageli dramaatiline heitlus Soome kaubandusliku läbikäimise pärast EEC-ga. Otsus langes täpselt kaks nädalat enne ettenähtud tähtsaja saabumist: 30. novembril pidi leping olema ratifitseeritud mõlemalt poolt, et jõusse astuda. Vastasel juhul võis kogu kavanurjuda.

EEC omalt poolt oli olnud küllalt kannatlik, sest teatavasti pandi vakaubanduslepingu kokkuleppe Soomega kirja juba 1972 suvel. Siitpeale hakkas aga Soomele selles asjas tulema raskusi Nõukogude Liiduga.

President Kekkonen pidas mitmeid läbirääkimisi isiklike kokkusaamistega Nõukogude juhtidega.

Läbirääkimised on tavaliselt olnud konfidentsiaalsed ja avalikkusele teatavaks saanud ainult niivõrd, kuivõrd nende kohta aru anti ametlikes kommunikatsioonides. Erandiks olid teatavasti läbirääkimised Moskva lähedal Zavidovos mõõdund aasta augustis. Kui lähemad andmed seal peetud läbirääkimistest Nõukogude parteijuhil Brezneviga ja valitsusjuhil Kossõginaga paar kuud hiljem Helsingis "läbi tilkusid", valendas see raske kriisi Soome valitsusringkondades.

Nimetatud kriis ei jäänud ainsaks. Järgnes veel mitu valitsuse ümbermoodustamist kuni tänava suveni, mil olukord stabiliseerus peaministri Kalevi Sorsa valitsuse moodustamisega. Vahepeal oli aga Soome pidanud sõlmima majandusliku koostöö nn. raamlepingut idariikide Cobeconi liikmetega, N. Liiduga eesotsas.

Need lepingud olid Soomele tema kurja naabri poolt ilmselt peale surutud eeldusena Soome vakaubanduslepingu sõlmimiseks EEC-ga. Kogu asi ei pildunud aga ainult sellega. Soome pidi otsima omalt poolt veel täiendavaid garantiisid, mis kindlustaksid, et Soome omapead ei kaldusk kõrvale "usalduslikust" majanduslikust koostööst N. Liiduga. Kui-

das need garantiid välja näevad, sellest räägivad Soome parlamendi otsused, mis tehti seoses vakaubanduslepingu heakskiitmisega Soome ja Euroopa Ühisturu vahel.

Parlamendis võeti esmalt 131 häälega vastu otsus "erivaldusena" teatavaks teha, et vakaubandusleping EEC-ga ei seo hoidakivisi Soome poliitikat ning et Soome välispoliitiline suund ei muutu. Edasi kordas parlament valitsuse deklaratsiooni, et leping EEC-ga ülddaks üles, kui ta näib kahjustavat koostööd Soome ja N. Liidu vahel.

Järgnevalt peab parlament vajalikuks eriseaduste kehtestamist, mis kindlustavad "tasakaalustatud majandusliku arengu üleminekul avaramale väliskaubandusele". Nende alla mõeldakse nn. kaitseseadusi, mis peavad aitama ära hoida või vähendada negatiivseid järeldusi, mida vakaubandusleping EEC-ga võiks kaasa tuua.

Nagu kõigest sellest paistab, on Soome kuri naaber jätnud talle väga vähe valikuvõimalusi oma majandusliku elu korraldamiseks. N. Liit on kavakindlalt teha kõike võimaliku, et Soomet majanduslikult enese külge kaita. Kaugemas perspektiivis tähendab see teatud ohtu Soomele, sest maa majanduslik sõltuvus N. Liidust võib kergesti viia poliitilise sõltuvuse niimäär, kuivõrd selleks jätub ruumi N. Liidu ja Soome vahelise koostöö ja vastastikuse abistamise leping aastast 1948.

Pealegi on teada, et Soomet oma majanduslikku haardesse kiskudes hoiab N. Liit teda ühtlasi hoolika vaatluse all isegi sisepoliitiliselt.

Alles hiljuti ründas nõukogude parteileht Pravda ägedalt Soome võimusi seoses valimisega erakonnaseaduste arutamise Soome parlamendis. Kremli häälekandja leidis tallest õigustamatult, et kavatsed reformid olevat mõeldud soome rahvademokraatide kommunistliku partei ohjeldamiseks.

Pravda seletas, et tegemist oleval "demokraatia tõise rikkumisega". Selle põhjendamata süüdistusega reetis nõukogude parteileht liigselt, kuivõrd kurjaks naabriks on N. Liit, segades ennast isegi Soome siseasjadesse.

A.K.

VÄLISKOMMENTAAR

Samm rahu poole

Relvarahuleping, millele egiptuse ja israeli kõrgeid väejuhid novembri keskpaigas alla kirjutasid, koosneb kuuest punktist. Esmimeses neist ütleb, et Egiptus ja israeli kohustuvad täpselt kinni pidama relvarahust, nagu see on formuleeritud Liitunud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu üleskutes.

See on põhimõtteline deklaratsioon, mida relvarahulepingu järgnevatel punktides püütakse kindlustada, kuigi sõnastus jätab mõlematele pooltele küllalt ruumi tõlgendamiseks vastavalt sisepoliitilistele vajadustele.

Israelis

Algus lk. 1

Betanaia alevit, Jeerikut ja Sur-numere-äärseid paiku. Kasutamise võimalust supelda ka Sur-numere soolases vees.

Õhtuti, pärast 4-toidulist õhtusööki hotellis, oli israeli turismiministeerium korraldanud eestlastele erioengust. Kõneles välisministeeriumi ametnik Shagara Sternthal juutide ja araablaste praegusest olukorrast.

Teisel õhtul tervitas meid, eestlasi, israeli valitsuse nimel üks Jerusalemma kõrgemaid vaimulikke – rabbi Shmuel Nathan. Ta andis igale eestlasele mälestusdiplomi ja minule anti üle israeli valitsuse nimel riigimedal eeskujuliku turismigrupi korraldamise eest.

Niisugune medal anti esimesena üle Rooma paavstile, kui ta viimati külastas Piha Maad. Tervituskõnes rõhustas, et eestlase turismigrupp on eriliselt hinnatud valitsuse poolt just sellepärast, et saabusime sel ajal, mil israel vajab niisugusest julget külastust ja sõpruse avaldust.

Erilise elumuse tekitasid eestikeelsed vabaõhujumalateenistused Olümpia nõlvakul, Kette-mani alas, Issanda tühja hana-koopa juures ja Kolgata mäel. Need olid kui ajaloolised sündmused. Neis paigus kõlasid eestikeelsed koraalid ja jumalad sönä kuulutus.

Need jutlused ja piibellikud selgitused 15-päevase turismi-reisi kestel löid vaimuliku õhk-konna ja unustamatult sügava elumuse kõigile eestlastele.

Tiberiuse linnakeses peatusime kolm päeva "Galei Kinnereth" Tiberiuse linnakeses peatusime kolm päeva "Galei Kinnereth" luksushotellis, mis oli otse Galileja järve kaldal. Seal külastasime paljusid piibellikke paiku Põhja-israelis ja sõitsime paadiga üle Galileja järve. Erilist huvi pakkus Golan-kõrgustiku külastamine.

Tüüpiline selles mõttes on punkt kaks, mille kohaselt Egiptus ja israeli peavad kohe alustama läbirääkimisi vägede tagasiviimiseks positsioonidele, nagu neil asuti relvarahu esmakordsel väljakulutamisel UNO Julgeolekunõukogu poolt 22. oktoobril. Tegemist oli raske probleemiga, sest just sellele päevale järgnevalt läks israeli vägedel korda lalendada oma läbimurret üle Suessi kanali ja täiesti sisse piirata kanalil idapool olevat Egiptuse umbes 20 000 mehele 3 armeed.

Egiptuse president Sadat oli kaua seisukohal, et ta ei nõustu relvarahuga enne kui israeli väed on tagasi tõmmatud 22. oktoobri õhtustele positsioonidele. Israeli keeldus aga seda tegemast, mispeale Sadat pidi leppima kompromissiga: väed tõmmatakse küll tagasi, aga kuidas ja millal, see lahendatakse läbirääkimiste teel.

Kehtivat olukorda peab silmas ka relvarahulepingu punkt kolm: Suessi linn on õigustatud saama toiduaineid, vee ja arstimate igapäevaseid saadeti Egiptusest. Olukorraga arvestab ka punkt neli, milles ütleb: Ei ole lubatud teha mingisuguseid takistusi mit-

tesõjaväeliste tarbeainete saatmiseks idapool Suessi kanalit.

Niisugune sõnastus tähendab vastutulekut Egiptusele, kuna president Sadat pole kunagi ametlikult tunnistanud, et egiptuse 3. armeed idapool Suessi on tegelikult sissepiiratud. Relvarahulepingu viimastes punktides määritletakse UNO vahelvägede paigutamist kohtadele. Punkt viienda kohaselt on israeil seajures Suessi ümbruses õigus koos UNO esindajatega kontrollida, et egiptlaste idapool seda linna ei saadetak mingisuguseid sõjaväelisi tarbeaineid.

Niipea kui UNO kontrollijaamad on Kairo ja Suessi vahelisel teel üles seatud, ütlebki lõpuks kuueenda punktis, teostavad Egiptus ja israeli kõigi sõjavägede vahetamise, alates haavatutega.

Sõjavägede vahetamine on nüüd teoks saanud, kuigi Egiptus püüdis sellega kaua viivitada. President Sadat loots nähtavasti sõjavägede vahetamist kasutada väljapressimiseks sissepiiratud egiptuse 3. armeed saaduse kergendamiseks. Katse oli sead imelikum, et egiptlastel olid saanud ainult 247 sõjavägi samal ajal, kui israellaste käite oli jäänud üle 8000 egiptlaste.

Israeli jõuline vastuseis ajas aga Sadati väljapressimiskatke nurja ja sõjavägede vahetavahetamine tuli toime Rahvusvahelise Punase Risti järelevalve all, nagu relvarahulepingus oli ette nähtud.

Kõike kokku võttes torbak silma, et relvarahulepingu minnaks valdikes mõda Egiptuse merehõlkaadist Bab el Mandebi lahe suudmes, mis tähendab israelile eluliselt tähtsa veetee sulgemist Punasesse merre. Valikimine on tõenäolikuks seletatav sellega, et blokaad pole kunagi avalikult välja kuulutatud ja seepärast pole vaja ka selle avalikuks tunnistamist.

Järelikult kuulub blokaad lõpetamisele, kuigi seda relvarahulepingu otseselt ei ütle. Selle asemel tuleb lähtuda lepingu esimesest punktist, et Egiptus ja israeli peavad täpselt kinni pidama relvarahust ennest. See eeldab nimelt, et kõik sõjategevus on lõppenud nii maal kui õhus ja meredel – kus ka Bab el Mandebi blokaad pole erandiks.

Relvarahuleping Egiptuse ja israeli vahel on omapärane dokument selle poolest, et ta pole koostatud omavaheliste läbirääkimistele, vaid on toime tulnud USA välisministri Kissingeri vahetluse. Kissinger ise loodab selles näha esimest sammu rahu poole Lähis-Idas. Kuivõrd see paika peab, seda peaksid lähemad kuud näitama.

A.K.

Eksamid

Prantsusmaal lõpetas Montpellier'likooli arstiteaduse alal Helmo Anto J. kes elab Hauppagues, L.I. N.Y. Ta töötab juba arstina Ühendriikides.

Toomas Virkus Mason City'st, Iowast, lõpetas University of Maryland majandusteaduskonna BS kraadiga arvepidamise alal. Ta on sündinud Rootsis 1961. aastal ja on Udo ja Ellen Virkuse poeg.

Galerii V-E (Välis-Eesti)

Lilla Nygatan 8, Stockholm
Tel. 11 50 40, 11 50 60.

Rutt Tulving
(Kanada)

"What is Man"
Erotic Serigraphs

Näitus avamine laupäeval, 1. det. kl. 13–15. Näitus avatud kuni 12. det. argipäeviti 10–17, laup. 10–15.

EESTI PÄEVALEHT

Eestriika Dagbladet
Peatoimetaja Juhani Kokia
Vastutav väljaandja
(anv. utv.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm
Telefon 21 84 46

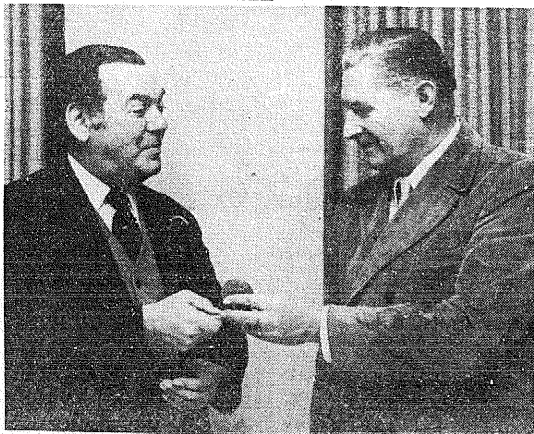
Toimetaja Eeskilatus Juri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 129,
631 02 Eeskilatus, tel. 016/14 77 72
Tellimispöistiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 158:—
Termin (4 kuud) kr. 57:—
Kuu kr. 16:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eeskilatus-Kurirens
Tryckeri AB Eeskilatus 1973

Jerusalemma kõrgemaid vaimulikke annab pastor H. Rüdrikule üle valitsuse nimel riigimedali.

Voldemar Kaske MÄLESTADES

Aju keeldub uskumast, käsi tõrub kirjutamast – Volli Kaske ei ole enam meie keskel, ta on lahkunud jäädavalt sõprade ringist. Keegi ei ole oma töös ja tegevuses asendamatut. Ka V. Kase mitmepalgelist tööd jätkavad uued teotahvildid ja võimalised isikud. Asendamatut koht jääb temast aga abikaasale, sugulastele ja sõpradele. Viimaste nimel ongi kirjutatud eelnenud ja järgmised read. Sõpruse puls andis rütmil tema tegevusele ja seepärast sihilb jäädav mälestus temast kõigil, kel on olnud temaga jagada sõprust, usaldust, vendlust, aga ka potumusi ja tagasilööke. Voldemar Kaske ei olnud ilukõneleja. Kõneleja publiku või auditooriumi ees oli tal ilmselt vastumeelne. Ta soovavut oltid lühikesed, pühnikesed faktidele ja tema realistlikule ellusuhtlemisele. See oli soovimatu iseloomu ja haridusliku tagapühjale. Tal oli aga briljantne mälu, mis pääsis meesvõrrele kõnakoosolekutelt ja eriti kitsamas sõpraringis. Volli Kase mäluvaru oli hästi varustatud ja ta oli seega võrre võrre partner. Oma kateedrooskoopiliste, tegevusrikkast ja edukast elust noppis ta välja pärlid pärlid järele, rikastades nendega oma muhedaid vestlusi.

skujuks uutele Korp! Sakala generatsioonidele. 60-a. sünnipäeval sai ta koonitselt tänuavaldusena aadressi. Tema teened Eesti Maja idee realiseerimisel ja järgnevat isiklikud panused leiavad hindamist teisel.

Voldemar Kaske on oma nime kirjutanud ka rootsi ehituskunstis alajoose. Pääsugu kõik viimase 25 a. Jooksul Rootsis projekteeritud ja ehitatud sillad kannavad tema signatuuri: Orust-Tjörnell, Alnö, Ölandi j.t. Ta kuulus ka Rootsi-Taani vahelise silla, samuti tunneli projekteerimise komisjoni. Orusti silla 283 m laiune betoon-kaarvõlv on tänasein Euroopas ületamatu. Sama sild loetakse kaunimaks Rootsis ja on põlvnind suurt tunnustust välismaal. V. Kase suuri teenelid siidide ehitamisel hindas kuningas Gustaf VI Adolf Vasa-rüüti ordeni (RVO) annetamisega a. 1968.

V. Kase huvialade amplituud oli õige lai: aladane – sport, bridz, kirjandus, muusika. Noorukina oli jalgpallil värvavahiks V.S. Spordi B-meeskonnas ja tuli eesti meistriks B-klassis. Bridzhis kuulus nii kodumaal kui paguluses eesti paremikku. Ja muusikahuviks oli ta ju predestineeritud oma abikaasa ooperisolisti Valentine kaudu.

Laul ja muusika kuulusid endasemistatavalt Kaskede perekonnas kodumiljöösele, ja seda on aastakümnete kestel näinud näinud naulikut sõbrad. Innustunud õngitseja – võrguga püüdmine ei olnud Volli meelest sport – kalal ei olnud shansse.

Nüüd on selle tulinngelise esilase elutöö lõppenud. Ta on lahkunud kaugustesse kuhu ei tema ega ka keegi teine veel ei ole suutnud projekteerida silda. Meie aga – Volli Kase sõbrad ja kaasvõitlejad – selame sügavas leinas aga tühja kõtega lahkunud sõbra lese ja omaksete ees. Meie ei saa lehte midagi anda nende leina lohetuleks ja valu vaigistusteks, kuigi me seda südamest soovime. Võime vaid jagada nende valu ja ühineda nendega leinas. Jättes sõprade nimel jumalaga Volliga jääb mul vaid nentida, et tema sõprus on meid soojendanud ja tema suri isikusa on teinud meie elu rikkamaks. Ole tänatud kõigi selle sõpruse eest, mis Sa oled meile andnud!

Puhka rahus, kallid sõber!
VALENTIN REOSE
★

VOLD. KASK ja
EESTI MAJA

Voldemar Kase rikka ja mitmekülgse elutöö peale tagasi vaadates eraldub teise tegevuse hulgast väga selgete kontuuridega tema jätkuv panus eestlaskonnale – Eesti Maja Stockholmis.

Mõte külvati teiste poolt, kuid mitte aktiivne praktiline rakendamine kuni teoksaamiseni jätk seotuks lahkunud isikuga. Alates asjahuviliste kaasatõmbamisest ja kapitalivarumise kuni esimene kinnisvara omandamiseni Regeringisgatanil, järgnevalt selle osavast majandamisest ja juhtimisest kuni praeguse Eesti Maja ostu läbiviimiseni andis Voldemar Kaske oma aktiivse, väsimatu ja inspiireeriva panuse, mida tunnetasid kõik need, kes ühel või teisel viisil lahkunuga koos töötasid või kooru puutusid: ühelt poolt tema suur töövõime, järjekindlus probleemide läbitõttamisel ja jonnakas sihilindus ideede läbiviimisel milleseta uskus.

Tseitselt poolt tema imetlusväärne võime kõigi inimestega suhtlemise ja sõbrallicus koostööks. Nende iseloomujoonte tõttu õnnestus just temal juhtida nii kompliteeritud ja küllaltki kontroversiaalset küsimust mööda karideest üpris kindlase sadamasse.

Pole paremat mälestusmärki lahkunutele, kui nende enese elutööga püstitatud väärtused. Eesti Maja Stockholmis – kaunis mõte ja reaalse saavutus, jääb alati seel ühendusse Voldemar Kase nimega.

MEEMO TREPP

Dipl. ins. Vold. Kask.

ELULUGU JA TEGEVUS

15. novembril kell 19.30 sulges oma silmad jäädavalt dipl. ins. Voldemar Kaske, kes oli üks tunnultaimd profile eesti pagulaslaskonnas Rootsis.

Voldemar Kaske oli sündinud 3. juulil 1903 Tallinnas ärimehe pojana. Lõpetas 1921. Westholmi gümnaasiumi ja kuulus 1918/19 õppeaastajana Tallinna koolipole patjaloni. Astus 1921 Tartu Ülikooli matemaatika-loodusteaduskonda ja 1922 Berliin-Charlottenburgi tehnikakooli ehitustehnika osakonda, mille lõpetas 1926 diplominsenerina.

Esimene teenistuskohaks kodumaal oli Töö- ja hoolekandeministeerium, kus ta oli ehitustööde juhatajaks, 1928-1932 Sojministeeriumi varustusvalituse ehituse-korterosakonna insener. Tallinnas linnavalituse teenistuses 1932-1934 elektrijaama juurdeehitustööde juhatajana.

1934-1937 iseseisev ettevõtja. Ta ehitas K. Pätsi-nimelise vabakooli Kose-Lükkälle ja projekteeris Kehra tselluloositehase hilgekorstna (97 m).

1937 kutsutakse Majandusministeeriumi teenistusse ekspedienta mitmesuguste projektide kavandamiselt ja rakendamisel. Teenistusest viivat teda korduvalt välismaale – Saksamaale, Rootsi, Soome.

Sügisel 1939 määrati Majandusministeeriumi esindajana baaside segakomisjoni. Järgnevat okupatsioonaaastat töötas V.K. algul Kergetööstuse rahvakomisariaadis ja hiljem iseseisva projektööri insenerina. Pärast rinde kokkuvõrtemist Eestis õnnestub V. Kask koos abikaasaga, operisolisti Valentinega, põgeneda Saksamaale ja mais 1945 Rootsi. Sama aasta sügisest kuni pensionile minnekuni 1970 töötas Rootsi tee ja vee ehitustele valituses siidide ekspedienta. Oli üks esimesi eestlasi, kes jõudis büroodirektori teenistustasemele.

Loetlematu on nende organisatsioonide hulk, kus lahkunuga osalesit juhtival kohal või toetajana on kaasa löönud. Olgu siin kohal peale korp! Sakala ja A/S Eesti Maja nimetatud Rootsi Eestlaste Eiidust, mille Rahvusliku Koo-stöö Gruppi ta kuulus algusest peale, Stockholmil Eesti Laenu-Hoiu ühisust, Ühisabi, SET (bridzhi sektioon), Tallinna Meestelaulu Seltsi, oli Stockholmil Eesti Meeskoori toetaja liige jne.

Voldemar Kase tegevus oli väga mitmepalgeline ja edukas. Selle töö ja tegevuse kestel jõudis ta koguda palju sõpra, häid kolleege ja tuttavaid. Kaasmaastatel on põhjust ühineda omaksete, sõprade ning kaasvõitlejate leinaga.

Leinateated

Pärnus, Eestis, suri 20. juunil Arnold Berkquist, sünd. 14. veebruaril 1916 Rõugis.

Vendleša Stockholmil lähedal suri tsivilinsener Ivar Stening, omal ajal Rootsi Tuletikunonopoli direktor Tallinnas. Ta oli 72 aastane, sündinud a. 1901 Tammelas, Soomes.

K. Pätsi 100-ndaks sünnipäevaks ilmub ingliskeeelne teos

E.V. presidendil Konstantin Pätsi 100-aastase sünnipäeva puhul, 23. veebruaril 1974, tuleb väljaandmisele ingliskeelne Eestit tutvustav teos, mis kuulub rahvusliku välisvõitluse huvides tasuta levitamisele. Esmajoones on see mõeldud saatmiseks Ameerika koolidele, ülikoolidele, rahvaraamatukogudele, ajakirjandusele, Eestit huvitavatele üksikisikutele j.t., kellelelt esineb pidevalt järelepärimisi just kokkuvõtlikult Eestit kirjeldava materjali kohta. Väljaanne oleks 98-leheküljelise, varustatud pilldiega ja sisaldaks kirjelduse Eesti vanemast ajaloost, ülevaate eesti rahva võitlustest ärkamisajast kuni iseseisvuseni. Edasi järgneb iseseisvusaeg, Eesti annekteerimine Nõuk. Vene poolt ja Eesti praegune olukord.

Raamatu alul oleks K. Pätsi pilt ja märkus, et raamat on pühendatud tema 100-a. sünnipäevale. Lõpu järgneks K. Pätsi lühike elulugu, milles pearahk on asetatud temale kui Eesti Vabariigi loojale ja ülesehitajale. Maailm kogeb sellest teiasjast, kuidas ta iseseisva riigi president veeti vägivallalt võõrasse vangistusse ning jagas seega märtrina oma rahva saatust.

Eestit okupeeriv N.Vene võim katsub kõikjal levitada omapoolset kirjeldust Eesti ajaloo, N. Vene liitumise ja praeguse olukorra kohta. Sellele tööleude peapeale põõramise propagandale peame omalt poolt pöörduma jõudumööda vastu astuda. K. Pätsi tegevust iseloomustas alati eluküsimuste praktiline lahendamine, mispärast ka tema juubelit on kohane meenutada üldrahvuslikult kasuliku tööga.

Raamatu käsikiri on valmis ja asjatundjate poolt keeliliselt läbi vaadatud. Käsil on trükkimise eel-tööd.

S.a. 21. juunil astus kokku E.V. president K. Pätsi 100-a. sünnipäeva tähistamise komitee USA-s, kuhu kuulusid: A. Anderson, J. Holberg, E. Jaakson, Maria Koperman, A. Kurvel, M. Kõiva, Ella Käner, L. Miles, F. Peterson, O. Piirsalu, I. Pier, H. Raudsepp, G. Redi, L. Rummel, L. Vahter ja T. Venderer. Fondi laekuriks on R. Kosenkranius ja raamatu toimetuse V. Eliso, A. Linkhorst ja J. Ulesoo.

Komitee asus jaatavele seisukohale ülalnimitud raamatu väljajandmise suhtes ja nõustus ühtlasi sellega, et vastavate summade kogumiseks ja valitsemiseks luuakse Konstantin Pätsi Fond

korp! Fraternitas Estica USA Koonide juure. Korp! Esticasse kuulus ka K. Päts.

Väljamaksud fondist tehakse K. Pätsi juubelkomitee teadmisel ja käesoleva ürituse lõpetamisel esitatakse komiteele täielik rahaline aruanne. Üheajajä korral otsustab komitee selle kasutamise moneks eesti rahvuslikku võitlust teeniva koostarbek. Esimene sisse-maks fondi tehti korp! Estica poolt 1000 dollari suuruses.

Oles veendunud, et eestlaskond võtab selle Eesti huvides teostatava ürituse vastu heatahtlikult arusaamisega, pöördub komitee üldisuse poole kahe peamise palvega: 1) Anda oma jõukohane panus hiljemalt 15. detsembriks s.a. Olenedes laekunud summades saab siis määrata, kupalju raamatuid on võimalik lasta trükkida, nii et need ka õigeaegselt tähtpäevaks ilmuvad. 2) Teatada, kupalju vajatakse raamatuid, et neid kohapeal otstarbekalt välja jagada. Neid soove saab muudugi täita selles ulatuses, kupalju on võimalikkus ostunud raamatuid trükkida.

Tshekid kirjutada "Konstantin Päts Fund" nimel ja saada aadressil:

Estonian House
Konstantin Päts Fund
P.O. Box 123
New York, N.Y. 10016
U S A

Jaak Koort: Konstantin Päts

Göteborgi Eesti Meeskoor 10-aastane

Nädala pärast, s.o. laupäeval, 1. detsembril tähistab Göteborgi Eesti Meeskoor oma 10-ndat aastapäeva kontserdiga, mis toimub, algusega kell 16.30, KFUM/KFUK suures kuuldesaalis, Parkgatan 11. Koor esitab Eero Tarjuse juhatusel peamiselt eesti meeskoori loo-

mingut. Erandiks on vaid kaks laulu, nendest üks rootsi, teine soome. Solistina on kaastegev sopran Vilma Brinkmann. Pärast kontserti, algusega kell 20, toimub ball, mis leiab aset SKF uue seltskondlikus majas Kristi-

Koori juhatus loodab nii kontserdist kui ka sellele järgneval ballil rohkearvuist osavõttu, mille kohalik eesti ühiskond osutaks, et koori olemasolu on olnud ja on ka edaspidi vajalikuks komponendiks eesti kultuurielus.

Kuna informatsioon on esine-

nud kontserdi alguse kohta erinevald kellaegul, siis toonitame veelkord, et kontserdi algus on kell 16.30.

Pildil Göteborgi Eesti Meeskoor oma juhiga (koori ees paremal). Pildil puudub kümme korda lauljat. (EPL-foto: Kopler).

Riigi toetus vähemustele siiski poliitilist laadi

Rootsi Eestlaste Esinduskogu äsja esitatud erakorralisel istungil oli kõndatav peamine tähelepanu Rootsi uuele vähemuste poliitikale, milleks esitatakse ettepanek parlamentaarsest Invandrartredningust tulev aasta esimesel poolal. Sama küsimust on Esinduskogus sõelutud varemgi, kuid äsja arutelu erines varasemast, kuna nüüd on selgunud uue poliitika põhjendused ning konkreetsed tähtsused vormid ilmsemalt. Aruandvalt kommenteeris valmisvat ettepanekut Esinduse abiesimees Aht Reinans, kes kuulub ka teatavasti ise Invandrartredningu sekretariaati ja on olnud samm-sammult kaasas seaduse loomisega.

Reinans tähendas kokkuvõetult: Uue poliitika peajooneks on positiivne suhtumine vähemusgruppide kultuurilisele ja ühiskondlikule tegevusse. Kultuurilise tegevuse mõiste on väga lai ja see hõlmab niihasti traditsioonilist kultuuri kui ka üsna mitmelisel teel seotud ühiskondlikku tegevust.

Ettepaneku kohaselt tahab riik taolisi tegevusi ka omalt poolt toetada. Põhimõtteline seisukoht on seega olemas, kuid kuidas teostusi jagatakse, see osa ettepanekus on veel välja töötamata.

Esitatavas ettepanekus puudub täiesti vähemusgruppide juriidiline määratlus. Eestis kehtinud kultuuriautonoomia eeldas teatavasti juriidilist raami. Siin maal ei ole loota taolist lähenemist ja meie

taotlused sel pinnal on üsna lootusetud.

Rootsis leiduvate vähemusgruppide organisatsiooniline struktuur on väga erinev. Võrrelduna teiste gruppidega on eestlastel n.ü. üleorganisatsioonid, sest nagu vastav ankeet näitas, on 65% eesti organisatsioonidest väikesed, liikmete arvuga alla saja. Ka kitsendused liikmeks saamiseks on meie organisatsioonides silmapaistavad. Soome organisatsioonidest näiteks on 85% liitunud Soome Ühingu Keskliiduga.

Toetusüsteem peab sel põhjusel olema üsna lihtne. Põhimõttelisel on võimalik ütelda, et üks grupp peaks toetust saama, teised mitte. Põhjus suurte gruppi toetada on seega kaalukam kui väikeste toetamine. Ja nii ongi eesmärgiks suurte vähemusgruppidele kindlustada tegevuse võimalused pikemas perspektiivis.

Tõenäoliselt kujuneb grupsuure piiriks vähemalt 3000 liikme nöö, mis praegu juba on aluseks vabakirjute tegevuse teatamiseks. Soomlastel on selliseid grupe üheksa. Kui riiklik toetus antakse nende keskkiludele, siis on toetussumma märgatavalt suurem teiste gruppide omast.

Toetustingimusi kõneldakse nii organisatsioonil liikmete arvust kui ka sellest, kui suurt osa tegevus hõlmab. Võib enamvähem kindel olla, et siingi tuleb muudatus. On ju siin maal vähemusgrupe, keda käsutatakse võidakse liikmeks teha. Jugoslaavia riigivõim võib näiteks korraldada teha, et kõik selle maa kodanikud peavad kuuluma teatud organisatsioonile.

Nell põhjusil võib oletada seaduseandmis tingimust, et liikmeks astumine peab olema vabatahtlik akt.

Riikliku toetuse põhjendused on veel, et vähemusgrupp ise kannab vastutust oma organisatsiooni eel eest ning et organisatsioon on rajatud demokraatlikul alusel. Organisatsioonid, millel kas suurus, kohaliku iseloomu või muul põhjusel kindlamakujulise toetuse raami ei mahu, võivad toetust saada teatud projektideks, kuid vähekesemalatuses.

Vähemustepoliitika ettepanek tähendab uut etappi rootsi ühiskondlikus elus. Ja see on positiivne nähtus. Samasega selgub, et muust seadusandusest, et vähemuste soovidega üldse ei arvestata. Üheks näiteks on eelkooli korralduse seaduse ettepanek, mis on praegu seelamisel ühes riigipäeva komisjonis ja mille kohaselt eelkoolitegevust tahetakse anda üksnes kommuniididele.

Selle ettepaneku halbade külgede kohta esitas seisukohad ka Esindus, kuid uuringu raportid neid ei maininud. Nüüd on Stockholmis Eesti Lastead vastava tähelepanu juhtimisele seaduse pöördunud otse riigipäeva komisjoni poole.

Kui eelkoolikorraldus esitatud kujul vastu võetakse, kujuneb eesti lasteala tegevus peaaegu võimatuks. See on negatiivne näide arengust.

Postitseem on olukord kiriku sektoris. Meie luterius kirik soovis teostus vabakirjute eeskujul. See soov on ka kirikuringkonnas leidnud aktepteerimist. Oiguseu kirik oma liikmete vahesusse tõttu samu väljapaateid ei oma. Tõenäoliselt on rootsi sooviks sundida õiguseu kirikuid ühinemisele.

Noorsotöö sektoris on risk, et toetus eesti noortetööks väheneb, sest püstitatud on registreeritud liikmete nöö. Kuna ükski meie noortekoondis normi välja ei anna,

Aht Reinans, üks Invandrartredningusekretäre.

võib loota toetust ainult teistele alustele ja Koolide Peavalitsuse kaudu.

Alur Reinansi ülevaatele järgnes alev diskussioon. Agri Kriisa, Felix Kello, Ilmar Toigre, Ilmar Laane, Valtor Soo j.t. sõnavõttu puudutades peamiselt täiendava informatsiooni osi. Hans Kauri, Leo Karupää ja Annus Estru mõtetel tegelesid aga väljapaadega, kuidas eesti rahvusgruppi kohaldamist kooskõlastada uue seadusandusega.

Kriisa poolt esitati küsimus vabadust nõudlevate organisatsioonide toetusvõimaluste kohta. Reinans vastas, et organisatsioon, mille sihiks on riigikorra muutmise taotlus teises riigis, toetust ei saa.

Meid puudutavalt kehtis see eksilvalitsusega siduva organisatsiooni suhtes. Reinans lisas, et toetuste määramise küsimus on siiski poliitilist laadi ja sellekohast hinnangut, ehkki ebakonsekventsusega, võidakse rakendada ka eesti organisatsioonide suhtes.

Kui taotlustega esinevad võistlevad grupid, võidakse toetust kas andmata jätta või rahuldada ainult üsna vähesel määral.

Annus Estru toonitas, et põhitööks on teha ühiskonnale jääb siiski, kas tahame oma õiguste eest võidelda või mitte. Kui meie oma õiglane võitlusena riigivõimu toetuse osaliseks ei saa, siis peame ka ilma selleta toime saama.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Pensionäride kokkutulek

Pensionäride ühingu liikmete jõulukokkutulek toimus esmaspäeval 10. det. kl. 12 täpselt Eesti Majas, Walling, 34. Valmulk osa peapiskop Veem. Joululaud. Joululaud hinnaga 16.- isikult. Et registreerimine tingimata vajalik enne 6. det. tel.: 81 53 73, 38 68 60, 26 53 22 ja 86 89 91.

Alates veebruarist on kokkutuleku päevaks iga kuu esimene teisipäev kl. 13. Jaanuari kokkutulek teisipäeval, 15. jaan. kl. 13.

GÖTEBORG

Pensionäride jõulupuu

Eesti pensionäride ühing Göteborgis korraldab liikmetele ja külalistele jõulukoosviibimise 8. det. kl. 15 Eesti Majas, Drottning, 27. Joulupalvus õp. Koolilt. Jouluteravitsi ja ühislaule. Rikkalik joululaud. Liikmetele osavõtt tasuta, külalistele 15.- isikult. Registr. kuni 6. det. tel. 23 15 49 (Ojari), 21 43 93 (Henning).

GÖTEBORG

Mängukooli jõulupidu

Göteborgi mängukooli ja täienduskoolide laste ühine jõulupidu toimus laupäeval, 8. det. kl. 11 KFUM-ruumides Parkgatan 11.

Tahaks loota, et lapsed tulevad jõulupidule rohkearvulise, kaasa võttes ka oma üheksend. Joululaud on oma tšekust juba teatav, ja ta võtab kaasa rikkalikult valmistusteksti. Holme kõik plöat, et selleks ajaks palju lund tuleks, nii et jõuluvana oma saaniga õigeks ajaks kohale jõuaks. Kõik on teretulnud!

OSKARSHAMN

Jõulukoosviibimine

Jõulujumalateenistus Oskarshamni kirikus toimus 8. det. kl. 15. Teenib õp. Tõidsepp Gotlandilt. Armulaud.

Pärast jumalateenistust kohvilaud eesti priukatega Forsämslinghemmetis (bussijaama taga). Osavõtumaks 10.- isikult. Kavaliises osas valgusplidid Gotlandilt ja film suvisest väljasõidust Ölandile.

OES juhatus ütles kõigile südamest tere tulemast.

Waltari komöödia Torontos

TORONTO (EPL) — Eesti Rahvusteater Kanadas (Torontos on ka teine teater — Eesti Rahvusteater) andis 10. novembril oma esimese sügise teatrihooaja avateenduse. See toimus rahvusvahelise teatriteatrali raamides, kus kümme-kond rahvusgruppi esitasid lõhedalt kolme nädala jooksul paar-kümne teatriteendust.

Eesti Rahvusteater Kanadas ei esinenud nendel pidustustel mitte aga algupärase teosega nagu teiste rahvaste teatritrupid, vaid soomlase Mika Waltari komöödiaga "Noid tuleb tagasi", mis on kirjutatud ligemale pool sajandit tagasi ega kuulu ka soome näitekirjanduse paremikkude.

Näidendi lavastas Rein Andre suure tõsuse, hoolikuse ja vastutustundega. Peategelast, noida, mängis Oudl Kalm, kes valmistis teisel üllatus — seda tuleb pida tema kõige paremini märgitud osaks. Teised osalisid olid: Tarvo Kass, Ernst Vähi, Elsa ja Heino Vellner, lavastaja ise ja pisiosalis Ivi Valgre ja August Tomband, kes andsid ka oma parima, iseloomuliku koostöö.

EESTI MAJA WALLING 34-1

Perenaine: 21 81 34
Majavanem: 11 47 77

Seltskondlikud ruumid on avatud äripäeviti kell 11.30-19.00 laupäeviti kell 14.00-17.00 kuld pühapäeviti on ruumid suletud.

Sooja toitu serveeritakse Eesti Majas äripäeviti kell 11.30-13.30 ja 17.00-18.30 (laupäeviti on vaid kohviku osa avatud).

Ruumide üürimine toimub Eesti Maja perenaise kaudu telefonil 21 81 34. Küsige ka menüü etpanekuid! Kui on erilisi soovet, katasime neid lahendada.

Majavanema büroo on avatud teisipäeviti kell 9.00-18.30 kolmapäeviti kell 11.00-15.00 ja neljapäeviti kell 14.00-18.00.

Majavanema telefon: 11 47 77.

Göteborgi Eesti Mängukooli lapsed, nende vanemaid ja kasvatajaid "mardi maskeraadil", mis toimus 10. novembril Göteborgi Eesti Majas. Tõeline üritus oli esmakordne ja selle korraldas E.K. Göteborgi osakond mängukooli mudilastele. (EPL-foto Kopler).

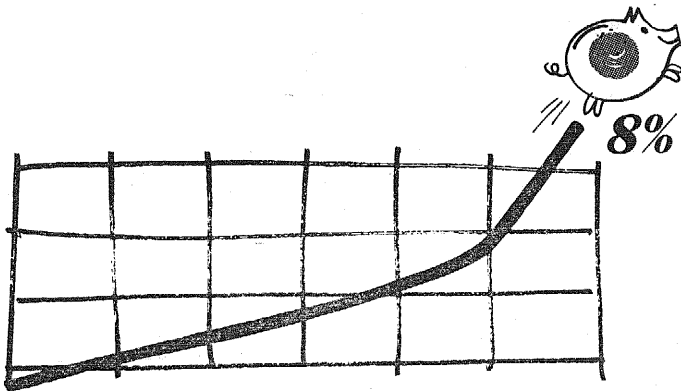
Usuline ajakiri Tshehhis

Kommunistliku valitsemiskorraga riikides ei ole usulise sisuga väljaannete ilmumine tavaliselt lubatud. Üheks erandiks sellest tavast on Prahas ilmub teoloogiline ajakiri "Communio Viatorum" (Rändajate Ühendus), mis seal ametlikult on lubatud.

Ajakirja trükkivad sealsed teoloogid oma kulul ja seda ilmub neli numbrit aastas, kokku umbes 240 lehekülge. Olenemata autoreist, kes pärinevad mitmeist maalt, on kirjutised ajakirjas kas inglise, saksa või prantsuse keeles. Eestlastest on ajakirja kaastöölisteks prof. Uku Masing okupeeritud Eestist. Ajakirja aadressiks on: Communio Viatorum, Jungmannova 9, 11000 Praha 1, Tšehhoslovakkia, Euroopa.

Tellimishinnaks on neli dollarit aastas.

Kuidas 1000 kroonist saab 5¼ aastaga 1500?

Hoiukarbis kasvab summa vaid nende rahadega, mida sa sinna sisse paned. Pangaraamatuga kasvab summa ka rendisega. Ent kui sa tahad, et hoiusekapital teeb kiire hüppe kõrgemale, pead ostma Spar 73. Tegemist on riigi hoiuseobligatsioonidega, mis annavad kuni 8 % rendist, kui sa jääd raha paigale kuni märtsini 1979.

Rendis, mis on kaugelt kõrgem tavalisest!

Ja suur osa rendisest on maksuvaba.

Kõrgrendis ja maksueelis

Möödunud aastal ostsid 110.000 rootslast Spar 72 kokku 557 milj. kr eest (keskmiselt 5.000 kr isikult). Paljud neist ostavad hoiuseobligatsioone ka tänavu.

Nii mõtleavad nad: Pangarendis on praegu 4¼ ja 5¼ % vahel — olenedes mitmesugustest arvetest. Kui rendis jääb samaks viieks aastaks, kasvaks näit. 5.000 kr hoiukassaarvel 6.225 kroonile märtsiks 1979. Kontol kõrgema rendisega (12 kuuse ülesülemise ajaga) kasvaks sama summa 6.625 kr. Spar 73 aga annab 7.500 kr! Ja suurenemisest on 575 kr boonust, mis on maksuvaba. Suure väärtusena eelis.

Nüüd ei tea midagi täpset pangarendise kohta viis aastat edasi. Tegelikult liigub see üles ja alla. Ent võibolla kogemused ütlevad midagi? Isik, kes 1966 ostis 5.000 kr eest hoiuseobligatsioone, omab nüüd 8 450 kr. Sama summa hoiukassa arvel oleks andnud 7 025 kr ja kapitaliarvel (12 kuuse ülesülemisega) 7 650 kr.

Niisil: Kasum erineb pisut eripeerioidel. Ent hoiuseobligatsioonid annavad parimad tulemused — kõrgrendise ja peale selle ka maksueelise.

Ja raha paigutamine hoiusena Spar 73-e on riisikovaba. Kui sa tulevikus tahaksid kasutada raha muul viisil, siis võid selle mistahes ajal välja võtta.

Seda annab Spar 73:

- 6¼ % rendise, garanteeritud 5¼ aastat
- maksuvaba boonuse — tervelt 11¼ % sisseostuväärtusest nende obligatsioonide pealt, mis sul on järel 1. märtsil 1979
- õigus enneaegseks väljaostuks ilma eelneva ülesülemiseta. Rendis makstakse välja obligatsiooni väljaostmisel. (Sissevahetamisel enne 1. dets. 1974 ei maksta rendist)
- rendis + bonus = keskmiselt 8 % aastas. Niisil kasvab hoiukapital 50 % ja seda 5¼ aasta vältel.

Osta hiljemalt 15. dets.

pankadest ja postilt. Maksa hiljemalt 31. jaanuaril 1974.

Kõige väiksem väärtus on 500 kr. Kõrgem lubatud summa on 20.000 kr isiku kohta.

Loe broshüüri, mis leiud kõikides müügikohtades. See annab igakülgset informatsiooni, m.h. tulumaksutingimuste kohta.

NB! Kui sa omad Spar 60 või Spar 67, peaksid eriliselt lugema huvitava teadaannet Spar 73-broshüüris...

Osta hoiuseobligatsioone nüüd!
Kuni 8 % rendis kaasaarv.
maksuvaba boonus

Oled sa tulumaksuraha tagasi saanud? Spar 73 on hea moodus seda kasvama panna!

Pildil peapiiskop koos Toronto üpetajatega ja Vana-Andrese koguduse nõukogu esimehega. Istuvad vasakult: õp. A. Raidur, peapiiskop K. Veem, õp. A. Taul. Seisavad vasakult: õp. O. Gnadeniteich, õp. T. Nõmmik ja A. Roost.)VE foto).

Eesti delegatsioon Kanada mitmekultuuriministri juures Vastuvõtt sõbralik ja siiras

TORONTO (ME) – Laupäeval, 10. novembril olid mitmekultuuri ministri juures vastuvõtul Alatie ÜE Päevade Kanada Komitee ajutise juhatus ja Kanada Eestlaste Ajaloo Komisjoni delegatsioon, eesotsas mõlema organisatsiooni esimehe Robert Kreemiga. Komitee ajutise juhatuses oli kaasaas Tõnu Tõsine, Kanada Mitmekultuuri Nõukogust selle liige Roman Toi ja KE Ajaloo Komisjonist abiesimees Jaan Olvet. Delegatsioonil oli täita kaks ülesannet. Kolmanda töist päevakorrale minister ise.

Vastuvõtul andis R. Kreem ministri Haidas'ile tänutähe üle eesti rahvusgrupi kultuurilisele tegevusele mitmekultuuri raames kaasaaitamise eest föderaalvalitsuses kaks raamatut – kahekeelse pilditeose "Ülemaailmsed Eesti Päevad 1972" (Toronto, 1973) ja väljalõigeteraamatut võõrkeelsest ajalehest "Estonian World Festival: A Collection of Press Clippings" (Toronto, 1973), samuti ÜEP mälestusmärgi.

Ministri küsimuste peale andis delegatsioon eestlaste mõndunud aastase suursündmuse tähtsaima momendist lisaseletusi.

AJALOO RAAMAT

Teise ülesandena valmistas delegatsiooni ministri juures pinda Kanada Eestlaste Ajaloo Komisjoni poolt lõpuks olnud suure teose "Eestlased Kanadas" trüki- kuldude katmiseks riikliku toetuse abil. Kuna teose maht ulatub 650 leheküljele, mis on märksa suurem kui alguses kavatsedud ja et inflatsioon on ka paberi, trükkimise ja köitmise hindu tõstnud, siis on 25 000-dollarilise arve olemasolevaks toetuse saamine hädavajalik. Kaaluti koos ministriga mitmeid teid, kuidas kehtiva seadusandluse alusel, mis püüab riiklike toetuste andmist seni ainult ametlikult tunnustatud väljaandele, saaks leida toetusi ka vähemrahvustele emakeelsele teosele. Toimetamise rakendatud nõudlik standard teeb tööst Kanada eestlaste enda sõnaga kehtivaks käsiraamat, mida läheb tarvis ka täienduskoolides. Kaaluti ka minoriteetide õpikute väljaandmiseks määratavast 150 000 dollarist saaks osa ka ajalooramatu. Teose trükitud suurmaa osaga tutvumisel minister veendus, et raamat on üheksaolise tähtsusega ajalooline teatmeteos, mis käsitleb tihedat andmes- tikuga eestlaste kultuurilist, kiriklikku, sotsiaalset, majanduslikku, poliitilist ja geograafilist minevikku rahvusgrupi algusest tänini. Dr. Haidas lisas, et toimetatud kujul on teos "Kanada-eesti inven-

tuuriks, mis vääriks toetamist. Niiisugune teos peaks olema meie igal rahvusel."

Ministri soovitusel asutatakse uusi samme toetuste küsimustes otseselt tegeleva ametkonna juures. Ühtlasi raamatute kui ka ajaloo- teose levitamiseks riiklike asu- tuste, eriti riigiraamatukogu kau- du.

Esimesed auhinnad eestlastele

NEW YORK (VES) – Tubli tunnustuse osaliseks sai abielupaar Linda ja Harry Nurmetid oktoobri alul, mil mõlemad võitsid esimesi auhindu St. Pauli luteri kiriku viiendal religioosel kunstinäitu- sel. Linda Nurmet võitis esimese auhinna oma religioosse banneri eest, mis oli tituleeritud: "Antud ja valatud sinu eest". See oli armu- laua sümboliga banner. Tema abikaasa Harry Nurmet võitis samal ajal esimese auhinna oma akrüülmaalil eest "Usulis tunni- stust paljude poolt" ja teise auhin- na maalil eest, mis oli tituleeritud "Evangelium – sõna ristist."

Peale Nurmetite oli sellel näitu- sel esitatud eestlastest veel Aida Golding Woodstockist, Illinoisist oma Vana Testamenti Taanieli raamatut 3. peatükki ainetel meis- terlikult valmistatud makramee- plakatil "Sackbut", ja Morton Grovest, Illinoisist esines Hella Kivimägi kolme maaliga: "Loo- mine", "Võitlus hea ja kurja vai- mu vahel" (mõlemad akrüülteh- nikas) ja "Põrgu väravad", mis oli läbi viidud lakktehnikas.

Kataloogi järgi oli välja pandud 69 teost mitmes eritähnikas. Tao- list religioosset kunstinäitust alus- tati a. 1964 ja see toimub nüüd iga kahe aasta järel Oregonis, Illinoisis, sügispidustuste ajal. Teist tao- list näitust pole teada kuskil Illi- noisis ega vist ka üldse USA-s.

Kolmanda punktina kerkis mi- nister Haidas'ile algatusel samuti töiseks arutlusaineks etniliste ajalehtede mured. Selle probleem- istiku tõstatas teatavasti "Meie Elu" väljaandja Eesti Kirjastus Kanadas oma hiljutises emorand- umis föderaalvalitsuse neljale ministri- le, nende seas ka dr. Haidas'ile. Selle memorandumiga alustatud aktsioonile etniliste leh- tede postiteeniduse jm. puuduste parandamiseks järgnes Kanada Etnilise Pressi Föderatsiooni akt- sioon samas asjus. Minister Haidas, kes oli vahepeal etniliste leh- tede probleemide üle nõu pidanud postiministri Ouellet'iga, küsis postidavaid andmeid eesti ajaleh- tede arvu, linnuise sageduse ja majandusliku seisundi kohta. Ta soovis delegatsiooni liikmetelt ar- vamusid ning ettepanekuid halva postikorralduse parandamiseks. Selleks tehti ka kasuti mitmeid et- tepanekuid, näiteks ka postitarii- fide muutmist etnilistele pressile soodsamaks. Samuti avaldati soo- ve ajalehtede kuulutuste andmise ja nende mitmeastmelise tööki- misprotseduuril ümberkorralda- miseks nii, et valitsus ise annaks lehtedele kuulutusi ja toetaks täi- keid võimalikult ilma vahegaen- tuurideta. Soovitati ka teatööd koondada ühte kohta, kas riigise- kretäri või Information Canada juurde.

Atmosfäär üle tunniajalisel vas- tuvõtul oli väga sõbralik ja siiras. Selle kestel avaldas minister Haidas muu seas ka oma karakteri- seerivad tähelepanekuid Balti ke- skorganisatsioonide esindajate hiljutisel vastuvõtul peaminister Trudeau poolt Ottawas, kus ka tema mitmekultuuri ministri kol- hal oli.

Peapiiskop selgitas kiriklike probleeme

TORONTO (VE) – Peapiiskop K. Veem, kes viibis hiljuti Torontos, andis 9. novembril ühtlasi Vana Andrese kiriku seitskondlikus saalis ülevaate Eesti Ev. Luteri Usu kiriku probleemidest ja tuleviku- välja- vaateist. Tema pikema ettekande teemaks oli "EELK täna ja hom- me". Ta tõi esile raskusi ja probleeme, millega tuleb tegeleda eesti kirikul. Peapiiskop konstateeris esmaajoon, et okup. Eestis tegutsev Ev. Luteriusu kirik ja välismaal eksisteeriv Eesti Ev. Luteri Usu kirik on laks eri kirikut, mis tegutsevad erilaadsel õiguslikul alusel.

Kodumaal teeb riigivõim kõik selleks, et eemaldada eesti rahvast tema kirikust ja selle kiriku usust. Paguluses esineb sama taotlus paindumalt, kavalalt ja maskeeritult. Peapiiskop mainis m.h., et tehnoloogia arengu ja marksiistliku ässitustöö tulemusena moodustab kiriku suure rünnaku- märklaua ja hõõrumispinna. Uurimused kiriku ja ühiskonna vahekorrale kohta näitavad, et rahvakirik kui rahva enamus haarav institutsioon on kiistavaks muutunud.

Kirjeldades eesti pagulasühis- konna olukorda, nentis peapiiskop, et meie organisatsioonide osas ilmneb väärtuskoetis, mis suundub katusorganisatsioonide poole, millele oleks teovõimeline keskus, mille esindajad olgu tunnustatud kõikide teistega võrdsel alusel üle maail- ma. See tundub olevat unistus, kuid eestlaste lootuses on selline väärtuskoetis peidul. EELK-s on see unistus juba teostatud ja seda har- rastatakse.

Peapiiskop järelepeetavalt juhataja ametlikud esindajad ilguvad üle maailma suurtel konverentsidel kui võrdõiguslikud võrdõiguslik hulgaks, sest nende voimustel on ka- tet. Kuivõrd laialdane on EELK tegevus, seda kinnitavad vastavad arvud, millega kohaselt 1972. aastal peeti jumalateenistusi 141-es kohas 1700 korda, majanduslik lä- bikäik oli ca 500 000 dollarit, sellest õpetajate palkadeks 170 000 dolla- rit.

Pikemalt analüüsis peapiiskop kirikust eemalejäämise põhjusi ja leidis, et kuljumateenistustest eemalejäämine saab harjumuseks, siis tekib sisuline hoiak ja väärtus- tamine, mis usu ja kiriku suhtes on negatiivne.

Kui vanemad kiriku elust ja ju- malateenistustest osa ei võta, siis mõjutavad nad sellega ka lapsi ja noori.

Kuigi EELK-l on palju probleeme, on ta põhinud kindlalt rahva südames. EELK-l on 68 kogudust Euroopas, Põhja-Ameerikas ja Austraalias. Peapiiskop juhtis eriti tähelepanu asjaolule, et laste ja noorte juhatamine kogudustesse tekitab probleeme. Ta kinnitas, et leeriõpetusele tuleb pühendada suuremat tähelepanu.

Õpetajate järelekasvu probleemid kohta mainis peapiiskop, et Eestist põgenenud ametinõnnad lähene- vana elutöö lõpule. Paari aasta pärast on 38 õpetajat ehk 85 prota. Õpetajate üldarvust üle 60 aasta vanad, ning nende tuleb leida ja- reltulejaid.

Peapiiskop mainis ka, et põhi- määratuse reviderimine osutub vajalikuks ning et kirikukongress kavatsetakse kokku kutsuda Balti- more'is 1978. aastal tulevate Üle- maailmsed Eesti Päevade ajal. EELK astub välja ka eestlaste inimõiguste kaitses ning paneb suuri rõhku ka välisidemetee soe- tamisele, milleks loodi EELK Vä- lisamet.

Lõpuks mainis peapiiskop oma 1984. aastani kavandatud pro- grammi: 1974.a. kavatsetakse ko- raldada kursus abillistele usulises töös Ameerika ühtluses, 1975 too- mud EELK peapiiskopliku nõu- kogu koosolek, ja Kirikute Maail- manõukogu peassambale Jakar- tas, kust peapiiskop kavatses siir- duda Austraaliasse, et külastada sealset kogudusi. 1976 on EELK kirikukongress Baltimores, 1977 konsistooriumi uue koosoleku moodustamine ja Luteri Kirikute Maailmallidu peassambale Tan- saanias ja 1982 konsistooriumi moodustamine täiel määral pagu- luses küpsenud tsüklist.

Vana Andrese koguduse õpetaja A. Taul kinnitas, et tema veenda- muse kohaselt on Torontos võima-

lik rakendada need programme, milliseid peapiiskop puudutas.

Õp. O. Gnadeniteich avaldas ar- vamus, et meil ei tule õpetajate puudust, kuna väikesed kogudused kaovad niikuini üle keskea jõud- nud generatsiooni kadumise. Õp. A. Nõmmik puudutas uue lau- luraamatu küsimust. Peapiiskop mainis, et lauluraamat on praegu redigeerimisel. Sinna võetakse ka uusi laule.

TV Fredag

FREDAG 30 NOVEMBER

TELEVISION 1

Skol-TV:

9.30–9.30 Språket i funktion. Färg.

Högstad.

10.00–10.10 Switch on! 13. Lågstad.

12.00 Klotet 8. Färg. Lågstad.

12.30–12.45 Lärarprogram: Laborativ

matematik. 3. Mätningar. Lågstad.

och mellanstad.

13.10–13.30 Naturkunskap. Färg. 4.

Materia i aktion. Gymn.

16.30–16.55 Halvfem. Färg. Sänglan-

det.

17.25 Tapahtumia. Aktuellt magasin

för finskspråkiga.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Frågorvarn. Färg. Svar på frå-

gor om allt mellan himmel och jord.

Barnen från hela Sverige frågar och

Ulf Elfving, Sten Wahlström och

Maj Ödman svarar. Programledare:

Ake Magnusson.

18.30 Sveriges magasin. Färg.

19.30 Lyckodrömmen. Svensk filmko-

med från 1963. Regi: Hans Abram-

son.

I rollerna: Harriet Andersson, Lars

Strind, Sigge Fürst, Gunnar Björn-

strand, David Kullberg, Gertrud

Fridh, Carl Billquist, Herman Ahl-

sell, Ulf Johansson, Inga Gill.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 I billockpunkten. Färg. Aktuellt,

utrikespolitiskt magasin.

22.05–22.50 Dean Martin show. Färg.

Dean Martin och The Goldiggers

underhåller tillsammans med gä-

sterna Raymond Burr, Diahann

Carroll och Charles Nelson.

TELEVISION 2

17.00 Mocambique är vårt land. Färg.

I fem program berättar Lennart

Malm och Ingela Romare om hur

människor i Mocambique arbetar

för att få sin frihet. Textat.

17.30 TV-nytt, väder.

17.30 Trum trum karneval med Sabu

Martinez och Lulu Engdahl m.fl.

Färg.

18.00 Miljöredaktionen. Färg. Ak-

tuellt reportage.

18.30 Allas Smith & Jones. Färg.

Amerikans westernserie med Pete

Duel och Ben Murphy.

19.20 Riksblandning.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Backspelen. Färg. Eric Fors-

gren tittar tio år tillbaka.

20.30 Tröt om ni vill. Färg. Pro-

gramledare: Bo Wängård. I redak-

tionen: Eric Lindqvist, Anders

Weps och Leonard Eek.

21.00 Dawson City – guldstaden.

Färg. Under guldrushens dagar var

Dawson City i Alaska en storsad

och ett centrum för affärs- och nö-

jesliv. Bortglömd under nästan

en manslder har staden idag blivit ett

omycket mål för dem som vill upple-

va något av romantiken kring de

gamla, goda, gyllene dagarna.

21.25 Anslagsbrev. Färg.

21.30 Kvällsöppet. Färg.

12.30 TV-nytt, väder.

22.15–22.15 Bortdömd – SOC. Färg.

Från Scandinavien Open Cham-

pionship i Malmö. Bengt Grive.

Vaikselt uinus igavesele unele minu unustamata armas abikaasa, meie kallid vend, onu ja õemes

Robert Alfred Merimaa

Sünd. 17.3.1910 Noarootsis
Surn. 18.11.1973 Stockholmis

Sügavas leinas

ANNA
HERBERT ja GOTTFRID
perekondadega

MIKKEL

TIHU
Eestis

Mälestus Sinust on kustumatu.
Puhka rahus!

Matusealitus toimub reedel, 30. novembril kell 14 Uppständerse kabelis Metsakalmistul.

Head sõpra

Robert Merimaa'd

mälestab kurbuses

RICHARD MESI
abikaasaga

Ootamatu surma läbi lahkunud kallist venda

Anton Loog'i

Sünd. 2. 10. 1919 Haras
Surn. 14. 11. 1973 Göteborgis

leinavad sügavas kurbuses

ÕDE
perekonnaga Rootsis
ÕED ja VEND
Eestis

Luba mind Su ligi tulla
Armas Taeva kuningas.

Minna Granfeldt-Karineem

Mälestab kurbuses

NORRKPINGI EESTI
PENSIONÄRIDE ÜHING

Armas abikaasa

Madis Kask

Sünd. 22.7.1897 Lohusuu
Surn. 22.11.1973 Stockholmis

Vaikes leinas

HIJJA

Süda, mis siin elus nii hellalt mind hoidis, on kustunud.

Matusealitus toimub reedel, 30. novembril kell 10.15 Trons kabelis Metsakalmistul.

Madis Kask

Leinavad

LAPSED
perekondadega

Kallist sugulast

Madis Kask'e

mälestavad kurbuses

VOLLY ja NELLY

Armast revisjoni-komisjoni liiget

Dipl.ins.

Voldemar Kask'e

mälestab

SIHTASUTUS
ÜHISABI

Viisimaa juubel

Algus lk. 1

Heakvaliteedilise muusikalise meelelahutuse eest hoolitsevad duettides Helvi Klement (sopran) ja Koidula Ventser (alt) kolme lauluga, samuti mängis Alfred Pisuke viiulil kolm pala. Ka Aarne Viisimaa ise laulis kolm uut laulu eesti rahvaviisidel (neid on tal repertuaaris rohkem!) ja meid rõõmustas, et ta hääli vaatamata lähitulel hõlgeste endiselt kõlas. Klaverisaade Helga Andree. Meie aplodeerisime elavalt ja esinejale ulatati lilli. Esinemistingimused antud loomaks ei tundunud olevat soodsa solistidele ning klaveri kõlavus jättis palju soovida. Selles osas tuleb eelistada Eesti Maja.

USA-sse ärasõitnud õpetaja Karl Laantee kõne "Juubilari laulutegevusest valmuliku

muusika alal" luges ette Leonid Laid. Õpetaja Laantee nentis, et juubilari esinemine on alati piinliku täpsusega ette valmistatud. Kõik – olgu need laulusõnad või helid – peavad sobima olukorra konteksti, olema relevantne, hoolega valitud, kooskõlas pühakirja ja liturgiaga, jumalateenistuse keskse mõttega. Aarne Viisimaa soololaul on rohkem preesterlik ohver – Jumala teenimine kui esinemine inimestele. Ta loob clamuse.

Aarne Viisimaa oli sünnipäeva puhul saabunud ligemale sada õnnitlust-tervitust kirjade ja telegrammide näol. Neid oli tulnud kõigist maailmakaartest, ohtralt ka kodumaalt. Saadi toime kunstlõhkega, et kõik tervitused sõnasõnalalt lühikeses ajaga ette loeti. Tulemus saavutati sel teel, et tervitusi lugesid ette kolm inimest nagu jooksvat lindil ja aega ei raisanud üksikutele tervitustele aplodeerimisega – see sooritati ühiselt kõigile kirjalikult tervitajale. Järeletegemist vääriv võtte!

Kõigi muude tegemiste ja toimetamise vahel leiti aega hõimuvendi Soomest austada kolmekordse hurraaga ja juubilari laulda "ta elagu". Meeldivaks vahelduseks ja meeleolu loojateks tulid ühislaulud juubilari kaasalaulmisel ja innustaval juhtimisel. Klaveril saatis Helga Andree. Tekstid olid tänuväärset trükitud ja kohvilaudadele asetatud. Juba esimese laulu sõnad "Laul teeb rinna rõõmsaks, lahkeks, lõbusaks..." andis tooni ja lõi meeleolu, mida jätkus kogu õhtuks. Viienda ja viimse ühislaulu kõlas hoogsalt "Mu isamaa armas, kus sündinud ma..." Selle laulu juhatasid sisse juubilari südamlõikud tänu sõnadet külastele.

Ja koduteele jäi kuulajaile (kindlasti ka juubilariile) kauaks kõrvu ja südamesse helisev üks kodumaalt Aarne Viisimaa laul saanud tervitus: "Kõik roosid ma kingiksin sulle, mis kodumaa Sind leinates kasvatanud on." Ed. K.

Tallinnas on surnud 5. novembril Aleksander Ebber, sünd. 9. sept. 1887 Võrus.

Raplas, on 28. oktoobril surnud Albert Kepp, sünd. 23. juulil 1920 Pangodis.

Armast perekonnasõpra

Voldemar Kask'e

mälestavad kurbuses

ELLA KIRSIPUU

LINDA KRUUS
perekonnaga

SALME PURRE
perekonnaga

Head sõpra

Voldemar Kask'e

mälestab

PEREKOND KOKLA

Armast sõpra

Voldemar Kask'e

mälestavad leinas

JUTA ja ELMAR
ANDERSON

ILKA ja BORIS
GÖRMAN

ELLEN ja LINNART
FLOOM

Armast

Voldemar Kask'e

mälestavad kurbuses

LINDA ARG

HERBERT ja RAJA IIR

HIIE ja JOHAN KINK

MAIMU LEESI

KARL MÄNNI

HELMI ja MAX
RATSCHUNAS

HERBERT ja FLORIDA
VIHMAR

Kohalik elu

STOCKHOLM

See järgmine üritus Stockholmis Eesti Osakonna järgmiseks ürituseks on Teater Folkis Kar de Mumma revüü "Bäst i stan" külastamine teistpäeval, 4 detsembril kell 19.30.

SE-Lo on reserveeritud teatud arv pileteid rõdud enam kui 10 kr. alandatud hinnaga: esimene rida 35,- (ordinaarne hind 45,-), teine rida 25,- (ord. 40,-).

Kui soovid teatri-külastusest osa võtta, siis teata sellest viivitamatult Reedale, tel. 08/715 92 41.

Eelteade: traditsiooniline Lucia-pidu toimub laupäeval, 15. detsembril. Lähem informatsioon järgneb hiljem.

LUND

Tartu ülikooli aktus Eesti Teadusliku Seltsi Lõuna-Rootsi osakond korraldab Tartu Ülikooli aastapäeva tähistamise aktuse pühapäeval, 2. det. kl. 13 hotell Grandi ruumides.

Kavas avasõna dr. jur. Artur Taskalt, deklamatsioon fl. mag. Anu Leetna-Sundbergilt, muusikaliselt ettekandeid ja teaduslik kõne agr. lic. Kalju Valdmaalt teemal "Tänapäeva keskkonna-hoolduse küsimusi".

Aktusle järgneb seltskondlik koosviibimine.

Laureaadid

Algus lk. 1

gasi selle mõtte. Hoolimata sellest, et ameerika nisumüük araabia maadesse on suurem kui aasta tagasi, ei oleks selle lõpetamine kuigi mõjuva tähtsusega. N. Liit võiks ilma raskusteta varustada ölmilaid viljaga juhtumil, kui USA peataks oma leveransi, ütleb põllutömin. Earl Butz. Ka see mõte, et USA peaks karistama ölmilaid nende boikoti pärast, pole peoldamist leidnud.

Washingtonis on otsustatud, et praegu siiski ei teostata mingit vastuaktiooni ja relvade ja lennukite müük Saudia-raabiale jätkub endiselt. Washingtonis loodetakse alles pärast rahukonverentsi teha Saudia-raabiale ettepanek, et ta leevendaks oma sõlke USA-le. Ameerika majandust on tabanud raskest öölikriis ja see on tekitanud suurt rahutust majanduslikes ringkondades.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 48 STOCKHOLM
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriala:

Eestikombelised
matusealitusused
Õöpäevane valvekord

Kunstiküla Toronto. Pildil Rutt Tulving tegevuses oma ateljees.

Tulvingu näitus Stockholmis

Tänavusele eesti kunstinäituse intensiivsele hooajale Stockholmis asetab punkti Rutt Tulvingu tööde näitus V.E-galeriis Lilla Nygatan 8, mis avatakse laupäeval, 1. detsembril kell 13-15. Näitus kannab nimetust "What is Man" ja selle avab kirjanik Karin Saarsen. Kunstnik ise saabub näitusele Torontost Pariisi kaudu, kus ta viibib praegu mõned päevad.

Rutt Tulving pole kunsti publikule Rootsis tundmatu, kuna ta varem on isenenud iseseisvate näitustega Stockholmis ja Göteborgis, võttes osa ka suurest eesti kunsti ülevaatenäitusest Svea-Svea-galeriis 1968. Kunstnik on sündinud Eestis 1930 ja lõpetanud Ontario College of Art kuberneri kuldmedaliga. Jatkas õpinguid Pariisis ja San Franciscos. Kandas on ta saanud korduvalt auhindu, näiteks IODE autasu 1960, Mary Dinghami stipendium 1961, McCulloughi auhind 1962, Rupert M. Sprisi autasu ja kuberneri medal samal aastal ja veel mitmeid teisi tunnustusavaldusi.

Iseseisvate näitustega on ta esinenud oma asukohalinnas Torontos, New Yorgis, San Franciscos, osa võtnud näitustest peale eelmainitud linnade veel detroitis, Montrealis, Helsingis, Lakewoodis ja mujal Põhja-Ameerikas ning Euroopas.

Sama kollektsioon, mille ta nüüd esitab Stockholmis, oli esmakordselt välja pandud Stanfordi ülikoolis Kalifornias mõelduna kedavale, kus see sai väga hea vastuvõtu osaliseks. Kodulinnas Torontos ega mujal Põhja-Ameerikas pole publik "What is Man" teoste gruppi veel näinud ja Euroopas tuleb see esitamisele esmakordselt. "Mul on selle näitusega mõned kartu-

sed," kirjutab Rutt Tulving. "Eestlased on igapidi tore rahvas, mis puutub praktilisse ellu. Igasugune avansseeritud kultuuriline ilutsemine, olgu siis tegemist luule, muusika või kujutava kunsta, leiab sageli ainult ironiseerimist. Muu maailm on neid asju ehk juba ammu teinud, kuid eestlased pole mõnegi uude loomingulise võttega tänapäevani ära leppinud.

See puudutab ka minu erotiilisel teemal tehtud semigraafilisi töid, mis nüüd näitusele tulevad. See stiil kuulub kontsept-kunsti liiki, mis on kõige enam tänapäevlik - samm edasi op. ja pop-kunstist. Selle iseloomustuseks on, et kõige tähtsam ja oluline on kontsept või idee - mida tahetakse öelda. Esiteiline külg on teisejärgulise tähtsusega. Ainu-oluline on "message", lütkus. Minu "lõtkus" selles teoste seerias on, et näitan meesolevust vaadatluna naise silmadega. Vist esimest korda kunstimaailmas, kus üks naiskunstnik teeb seda meesmodellidega, mis meessoost kunstnikud juba aastatuhandeid on teinud nasimodellidega: maalitud teda armastades, patjades vahel ja pitsivahus - ja muidugi igas teises taolises olukorras, kuid ikka passiivselt asetatult, nagu mingilt armastusobjektist.

Nagu ütlesin, tegin mina seda vastupidiselt. See seeria on erotiiline, kuid mitte pornograafiline, seda tahan tingimata rõhutada. Minu kartus on, et see vähe pole kõigile mitte alati selge.

Minu enesekindlust selle näitusega esinemiseks muidugi tõi abiks asjaolu, et tööd said Kalifornias hea vastuvõtu osaliseks.

Ma ei taha oma töödega kedagi konservatiivselt peledaallit alla tõugata, ammugi mitte meest,

Luterlik Maailmaliit meie tugevam liitlane

TORONTO (VE) - Luterliku Maailmalidu peasekretär dr. Andre Appel võttis möödunud pühapäeval osa Vana Andrese kirikus toimuvast jumalateenistusest. Pärast tavalisest lühemast jumalateenistusest kõneles dr. Appel kogudusele oma tööst ja tegevusest Luterliku Maailmalidu peasekretärina. Ta mainis, et Luterlik Maailmaliit kuulub 88 kirikut, mis haarab 70 miljonit luterlast. Dr. Appel on mitmeid korral ka Eestit külastanud, viimati a. 1969.

Pärast ülevaadet Luterliku Maailmalidu kiriklikust tööst pööras dr. Appel tähelepanu Maailmalidu poliitilisele tööle. Ta mainis, et Luterlik Maailmalidul pole küll otsest poliitilist mõjuvõimu, kuid soovitud on selle suure ülemaailmse organisatsiooni kadunud mõju üsna suure ja määrava tähtsusega.

Näitena oma organisatsiooni mõjust esitas dr. Appel näite möödunud Euroopa julgeoleku konverentsist Helsingis, mis takerdis inimõiguste küsimuse taha kinni.

Praegu Genfis toimuvale konverentsi komisjonide töökongressile, mis on otsene jätk Helsingi konverentsile, on esindatud ka Luterliku Maailmalidu esindajad. Luterlik Maailmaliit on võtnud kontakti kõikide delegaatidega, et selgitada inimõiguste tähtsust ning nende muutumatult vankumatut väärtust, mis põhineb jumalasõna alusel. Luterlik Maailmaliit töötab välja üksikasjaliku kava inimõiguste kohta ning esitab selle kõi-

kidele Genfi julgeoleku konverentsi delegaatidele.

Eestlaste ja teiste raudrimbataaguste maade pagulaste taotlustele on Luterlik Maailmaliit praegu tugevaimaks liitlaseks maailmas.

Dr. Appel mainis veel, et Siberis on teadaolevalt andmelt 22 luterlikku kogudust, mis tõenäoliselt on asutatud küüditatud rahvustest.

Oma Eesti külastuse ajal oli dr. Appel üheks ülesandeks kindlaks teha eestikeelse uue Piibli, mille tõlge on uus ja ajakohane, Eestisse saamise võimalused. Ametivõimud keeldusid sellekohase loa andmisest põhjendusel, et uue Piibli tõlke tiitellehel leidub märgend "Printed in Great Britain". Dr. Appel esitas seepeale uue avaldise, kus ta küsis, kas Eestis lubatakse uus Piibel trükkida, kus siis loomulikult häiriv "Printed in Great Britain" välja jääks. Vastus oli, et see on igati vastuvõetav mõte, kuid Piibli trükkimiseks puudub paber. Dr. Appel soovitas omalt poolt, et paberit saaks vahest

Soomest. Talle vastati, et see on jällegi hea idee. Dr. Appel arvas, et võib-olla õnnestub siiski Piibli trükkimine Eestis nii umbes 3-5 aasta pärast, kui ametivõimudel enam pole uusi ettekeändeid ega vabandusi esitada sel lihtsal põhjusel, et kõik vabandused on tühjaks ammendatud.

Ta rajab oma lootused sellele, et N. Lõdus on talte korduvalt kinnitatud, et nad ei tee Piibli kirjastamiseks mingild takistusi, kuna seal valitseb usuvabadus ning usku ei kiusata mingil määral taga.

Stockholmi algkooli jõulupidu

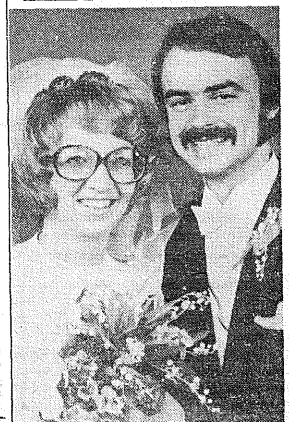
Stockholmi Eesti Algkooli jõulupidu toimus pühapäeval, 9. detsembril algusega kell 14 Skanstulli gümnaasiumi ruumes, Bohusgatan 24-26.

Kavas: vajmullik talitus peapiiskop Konrad Veemilt, õpilaste ettekanded, Ao Vaksi uudisavastab "Vana mängumees". Lavastab autor, kaastegevad õpilased. Dekoratsioon Roman Väll, tehniline abi Madis Geering, kostüümid Olime Vaka. Kavas on ka lasteala laste esinemine. Jõuluvana.

Jõuluvana vahendab ainult algkooli kaudu ettevalmistatud pakke. Neid saab tellida kas algkooli õpilaste kaudu või kooli kantseist, Svartmangatan 20-22, tel. 10 64 26, hiljemalt 5. detsembrini. Paki hind 6 krooni.

Pääsmete hinnad: täiskasvanuile 10 kr., õppivale noorsoole 2 kr., eelkooliealistele lastele tasuta sissepääs. Teretulemast!

Laulatus

Göteborgis laulatus õp. Karl Kool 2. novembril õrgryte vanas kirikus Jaan Riisenbergi ja Mare Kösteri. Prud on Göteborgi Eesti Algkooli õpetaja ja mõlemad on tuntud noortejuhitidena skautsuses resp. gütluses. Algkooli III ja IV kl. õpilased laulsid laulustalutalutule oma ühisklassi juhatajale ühe kirikliku laulu.

Satiiriline veste: Ajalooline "rööbik- nähtus" IB-afääris

Expressen avaldas hiljuti göteborglase, sign. Wollmar Hö, satiirilise veste "FIB Kulturfront... senhistorisk parallell" (FIB Kulturfront... hilisajalooline rööbiknähtus). Veste puudutab ühe "rööbiknähtusena" Eestit - muidugi ümberpööratud situatsioonis. Ventes on juttu "poistest Haga Norra'st" - seega siis Guillon'ist ja Bratt'ist, kuna FIB Kulturfronti asukohaks on Haga skola Solnas.

Veste kõlab järgmiselt:

- Vabaduse eest võitlejail Haga Norra'st on olnud eelkäijaid, kes on võidelnud valkselt aga vapralt... ja on võitnud.

Luhagem rännata 20 millit idapoolle üle Rahumere, aastasse 1940. Sel ajal leidis seal läänest inspireeritud sõjahimulise eesti rahva ajakirjanikke, sama julged kui Guillon ja Bratt. Need olid ajakirjanikud, kes viimse hingetõmbeni võitlesid võimutsevate rõhujate vastu oma kapitalistlikus väljahurnamis-vabarligis.

Kui Eesti oma maa- ja õhujõududega ründas vabadust armastavat N. Lütü, ei kõhelnud need ajakirjanikud ühtki sekundit, et võtta seisukohta oma rahva vägivalla ja julma rünnaku suhtes nõukogude-inimeste vastu.

Pärast hirmsast eestlaste terrorit löid sovjetid anastajad tagasi, hoolimata sellest, et need olid liitunud kurjategijatega huntar-meedest Lätis ja Leedus. Tänu oma kõrgele sõjamoraalile õnnestus sovjetei kaitsejõududel jüda ründaja tagasi ja vabadusta kolm alasarutud rahvast terrorist, sotsialistset õiglustusest ja fashistlikust süüaspa-tallamisest. Selleks, et vabadane hirmsast kapitalistlikult vähi-paleist, polnud pärast vabastamist teist teed kui lik-

videerida prandamatu element, nagu kapitalistid, liberaalsed ajakirjanikud, kirikuõpetajad, juristid ja kardetav rootsi minoriteet. Õnneks on nüüd inetu läänemaine rootsi keel sovjete-Eestist välja juuritud.

Ettenägelikud eesti ajakirjanikud, kes 40-40-ndail aastail võitlesid selleks, et vabadusta oma maad, istuvad praegu kõrgetel kohtadel, nagu prokurörid, nõuandjad poliitilistes küsimustes, kavajuhendajad TV-s, hoolitsejad leede tsensuuri eest jne. et ükski nendest ega nende eeskuju Josef Stalin, see sajandi suurim sõbadevastane, pole Nobeli rahuaühind saanud, on habematus.

Poisid Haga Norra'st! Elu on ebaõiglane just nüüd! Aga teie võite kohanud kapitalistliku häda vastu - õiguse ja vabaduse nimel. Arge unustage kaht asja! Osa! seda eestiga, millest siin jutut, ja hilisemat paralleeli - kui üks teine kuritahlik rahvas, Tiibet, ründas oma rahuaarmastavat naabrit. Ka sel korral võitis õigus ja jälle üks rahvas vabastati. Erapoolelt võib arvata, et Lhasa antireaksionaarsed ajakirjanikud etendasid siis sama suri rolli kui võitlejad Haga Norra'st praegu. Eks ole, Kulturfronti-loos pole midagi uut!

Leinateated

Clevelandis, USA-s suri Silna Laan.

New Yorgis suri Maria Ramus, n-na Saaberg.

Ühendriikides suri Adam Angerjas.

Bradfordis, Inglismaal, suri 2. oktoobril Elfrida Johanna Filr.

V.P.